

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ POWER НА ОСНОВІ ТВОРУ ДЖОРДЖА МАРТИНА «ГРА ПРЕСТОЛІВ»

VERBALISATION OF THE POWER CONCEPT BASED ON GEORGE MARTIN'S NOVEL "GAMES OF THRONES"

Бойван О.С.,

orcid.org/0000-0002-3512-0315

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та практики перекладу

Донецького національного університету імені Василя Стуса

Ковтун О.В.,

orcid.org/0000-0002-9139-8987

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри теорії та практики перекладу

Донецького національного університету імені Василя Стуса

У статті на матеріалі твору «Гра престолів» Дж. Мартіна – американського письменника-фантаста – проаналізовано та надано детальну характеристику концепту POWER, що, насамперед розглядається як категорія сили та влади, тому для виявлення його глибинної природи була акцентовано на особливості реалізації та репрезентації досліджуваного концепту. На основі аналізу останніх досліджень та публікацій було встановлено, що концепт виявляється, перш за все, на лексичному рівні й постає основною, повноцінною одиницею, яка реалізує творче індивідуально-авторське сприйняття й розуміння дійсності. У працях багатьох учених знаходить підтвердження ідея, що концепти відбивають цілісну картину всесвіту, яка існує поза мовним простором і лише вербалізується в ньому.

В науковій розвідці поставлено завдання дослідити структуру концепту POWER у мовно-літературному просторі на основі твору Дж. Мартіна «Гра престолів», а також визначити структурні складники цього концепту. Отже, подану проблематику можна вважати актуальною з погляду на те, що вивчення концепту як лінгвістичної категорії є важливим не лише для мовних дисциплін, а й для інших фундаментальних гуманітарних галузей, а також для міждисциплінарних наук.

Концепція влади та сили в романі розкривається через застосування лексики «power». У роботі розглянуто багато прикладів використання та зазначено, яке значення має слово в кожному випадку. Найчастіше ми бачимо, що концепт POWER перекладається як «Сильний», «Могутній», «Маючий владу», «Сила». Але ми виокремили також додаткові значення цього слова – «Військові сили», «Вплив», «Здібності». Таким чином, концепт є одночасно поняттям індивідуальним та соціальним, що дозволяє науковцям досліджувати його в мовній картині світу певної спільноти або в мовній свідомості окремого індивіда.

Ключові слова: концепт, структура, категорія, лексична одиниця, вербалізація, цілісність.

An article deals with the POWER concept based on the novel "Games of Thrones" by George Martin, an American science fiction writer, and it is analysed as category of power. In order to identify the deep nature of it we focused on the features of realization and representation of the following concept. Based on the analysis of the recent research and publications, it has been established that concept is primarily given at the lexical level and becomes the basic, full-fledged unit that realizes creative individual perception of the author and understanding of the reality. In the writings of many scholars, there is the idea that concepts reflect a holistic picture of the universe that exists outside of the linguistic space and is only verbalized in it.

In the process of work, the purpose of this scientific research was to investigate structure of the POWER concept in the linguistic and literary space on the basis of the work of John Martin "Games of Thrones" and to determine the structural components of concept. Therefore, this issue can be considered relevant in view of the fact that the study of concept as a linguistic category is important not only for the language disciplines but also for other fundamental branches as well as for the interdisciplinary sciences.

Concept of power in the novel is revealed through the use of the word "power". Many examples of usage are considered in the paper and the meaning of the word in each case is indicated. Most often, we see that the POWER concept translates to "Strong", "Powerful", "Holding Power", "Power". But we have met the additional meanings of this word – "Military Forces", "Influence", "Abilities". Thus, concept is both an individual and a social, allowing the scientists to explore it in the linguistic picture of the world of a particular community or in the linguistic consciousness of an individual.

Key words: concept, structure, category, lexical unit, verbalization, integrity.

Постановка проблеми. Дослідження концептів, особливостей їх використання є сьогодні одним із пріоритетних напрямків науково-теоретичних пошуків не лише для лінгвістів та філологів, а й для дослідників інших наукових галузей.

У мовознавстві концепт є одним із фундаментальних понять когнітивної лінгвістики, яка розглядає його в різноманітних аспектах. Розуміння природи певного концепту необхідне, оскільки при його дослідженні цілком природно й неви-

мушено виникає цілісна структура всього роду понять, термінів й особливостей їх існування та функціонування.

Концептуально значущі елементи картини світу, відбиті в мовній формі, розкривають усі сторони свого значення завдяки семантичному аналізу, що включає методологічні прийоми теорії прототипів, прийоми опису слів концептів, які відображають суму текстуальних тлумачень змісту. Дослідження кожного окремого концепту авторської художньої системи сприяє узагальненню й виокремленню особливостей у тому чи іншому фрагменті і глибшому розумінню загальних системних закономірностей мови в цілому.

Сучасне розуміння концепту, його структури має за свою основу тривалу традицію аналізу мовних одиниць крізь призму логічно-лінгвістичних категорій. Незаперечним є факт спільності й водночас відмінності тлумачення концепту в когнітивному й культурологічному аспектах, урахування низки ознак концепту за особливостями його вияву, змісту, структури, ступенем, можливостями вербалізації та його співвідношенням з усталеними моделями й наявними стереотипами.

В нашому дослідженні зупинимось на характеристиці концепту POWER, беручи за основу твір Дж. Мартіна «Гра престолів». Джордж Мартін (George R.R. Martin) – американський письменник-фантаст, сценарист і продюсер, який власною самобутністю, неабияким талантом зумів створити роботу, яка не залишає байдужими представників різних поколінь. Він є автором популярного циклу книг у жанрі фентезі «Пісня льоду та вогню», де розповідається красива легенда про магів, воїнів, героїв, чаклунів та вбивць, які зібралися разом для виконання стародавнього пророцтва. Це історія про жорстокого принца драконів, який піде на все, щоб повернути втрачений трон, про дивне плем'я, яке доводить ворогів до шаленства, про таємничих воїнів, які б'ються мечами з невідомого металу, а також про дитину, яка блукає у світі темряви. Цей роман про перемоги та поразки, інтриги та битви, зради і трагедії, а також про те, наскільки іноді буває висока ставка – POWER, яка дістається різноманітними способами, і далеко не завжди вони керуються толерантністю і справедливістю. Оскільки POWER розглядається передусім як категорія сили та влади, то для виявлення природи концепту доцільно буде звернути увагу на особливості реалізації та репрезентації концепту. Цінним дослідження концепту POWER серед мовознавчих дисциплін є насамперед для когнітивної лінгвістики. Нині існує достатня кількість

грунтовних праць із теорії концепту, кожна з яких відзначається науковою новизною та покроковим дослідженням проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що термін «концепт» походить від латинського *conceptus* й означає «думка», «поняття». Словник іншомовних слів за редакцією О. Мельничука подає таке значення: загальна думка, формулювання [7, с. 360]. Очевидним є той факт, що тут відображене лише загальнофілософське (логічне) трактування, хоча термін введений був у науковий практикум у зв'язку з дослідженням проблеми мови і мислення.

О. Кубрякова подає таке визначення: «концепт (*concept, konzept*) – термін, який служить поясненню одиниць ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості і тієї інформаційної структури, яка відображає знання й досвід людини; оперативна змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку (*lingua mentalis*), усієї картини світу, відображеної в людській психіці. Поняття концепту всієї картини світу відповідає уявленню про ті смисли, якими оперує людина у процесах мислення і які відображають зміст досвіду і знання, зміст результатів усієї людської діяльності і процесів пізнання світу у вигляді деяких «квантів знання» [4, с. 90]. Для виділення концептів, вважає дослідниця, необхідна й перцептуальна відокремленість деяких ознак, і предметні дії з об'єктами, і їх кінцеві цілі, й оцінка таких дій тощо. Два й більше різних об'єктів за наявності спільних ознак можуть бути розглянуті як представники однієї категорії. Концепти можуть бути представлені одним словом (прості) й реченнями та словосполученнями (складні).

В сучасній науковій думці існує два основні погляди на структуру концепту: когнітивний (Й. Стернін, З. Попова, М. Мінський, М. Джонсон, тощо) та лінгвокультурологічний (Ю. Степанов, В. Карасик, Г. Слишкін тощо). У сфері власне когнітивної лінгвістики існує декілька моделей структури концепту: фреймова – структурування даних у стереотипній ситуації (М. Мінський), польова – складається з ядра та шарів периферії (З. Попова, Й. Стернін), схемна – опора на концептуальні метафори (Дж. Лакофф).

Незважаючи на певні розбіжності у визначеннях концепту, більшість когнітологів визнає, що цьому феномену властива певна структура. Розглядаючи концепт з позиції лінгвокультурології, С. Воркачев виділяє три його основні компоненти:

1) поняттєвий складник, який відображає дефініційну структуру;

2) образний складник, котрий фіксує когнітивні метафори в мовній свідомості;

3) ціннісний (значущий) складник, що визначається місцем, яке займає концепт у лексико-граматичній системі певної мови, сюди входять також етимологічні та асоціативні характеристики [5, с. 80].

Ю. Степанов розуміє концепт як конгломерат смислу поняття, його етимології, історії існування, сучасних оцінок, асоціацій [8, с. 40–41] і групує його компоненти залежно від їхнього поширення в сучасній мові та важливості для сьогодення [8, с. 41]. Науковець пропонує виділяти три шари в основі концепту: основний («активний») – відомий усім носіям певної мови; додатковий («пасивний») – релевантний лише для певних соціальних груп, а також «буквальне значення» («внутрішню форму»), яке не усвідомлюється мовцями безпосередньо і його можна виявити шляхом етимології [8, с. 44].

В. Карасик розглядає концепт як складне лінгвістичне утворення, яке має понятійну основу, внутрішню форму, дистрибутивні якості, валентні зв'язки і культурологічні якості [3, с. 29]. Він виокремлює три сторони у структурі концепту: поняттєву – означення концепту в мові; образну – сприйняття предметів через органи чуття або пам'ять; ціннісну, яка визначається актуальністю концепту для людини й суспільства.

Постановка завдання. Мета цієї наукової розвідки – дослідити структуру концепту POWER у мовно-літературному просторі на основі твору Дж. Мартіна «Гра престолів», а також визначити структурні складники концепту. Тож подану проблематику можна вважати актуальною з погляду на те, що вивчення концепту як лінгвістичної категорії є важливим не лише для мовних дисциплін, а й для інших фундаментальних гуманітарних галузей, а також для міждисциплінарних наук.

Виклад основного матеріалу. Концептуальний аналіз художнього тексту передбачає знаходження способів мовної об'єктивації понятійних категорій, тобто концептів. Концепт, який виявляється, перш за все, на лексичному рівні, постає основою одиницею, яка реалізує творче індивідуально-авторське сприйняття дійсності. Художній текст служить засобом вираження образності твору, що, як правило, співвідноситься дослідниками зі змістом тексту, або із задумом, як якимсь психологічним образом тексту.

О. Кагановська зазначає, що мовленнєвий план текстового концепту є виявом його вербального характеру, й у такому разі текстовий концепт постає як реальність, віддзеркалена у свідомості не безпосередньо, а через мову. Концептуальний

аналіз художнього тексту передбачає виявлення способів мовної об'єктивації понятійних категорій, тобто концептів [1]. Художній текст служить планом вираження образної будови твору, яка знаходить відображення в іменуванні – «текстовий концепт» – «мовленнєво-розумове утворення змістового плану, що характеризується багатою смисловою напруженістю й надкатегоріальністю й на текстовому рівні імплікує сукупність певних ознак метаобразів художнього твору з метою їхньої подальшої імплікації» [1]. Текстовий концепт, як правило, співвідноситься дослідниками зі змістом тексту або із задумом, як якимсь психічним образом тексту. О. Кагановська зазначає, що мовленнєвий план текстового концепту є виявом його вербального характеру, й у такому разі текстовий концепт постає як реальність, віддзеркалена у свідомості не безпосередньо, а через мову [1].

В. Маслова описує концепт як комплекс, який, крім змісту, оцінки й відношення мовця до описуваного об'єкта, містить також такі компоненти: загальнолюдський (універсальний); національно-культурний, зумовлений життям у певних культурних умовах; соціальний – такий компонент визначає приналежність до певного соціального прошарку; груповий, що визначається приналежністю до певного віку чи статі; індивідуально-особистісний, на формування якого здійснюють вплив особисті характеристики (освіта, виховання, індивідуальний досвід, психофізіологічні особливості) [6, с. 45].

За форматом репрезентації традиційно виокремлюють такі концепти:

1) одиничні (ДРУЖБА, ЛЮБОВ, МОГУТНІСТЬ);

2) подвійні гештальтні (ЖИТТЯ/СМЕРТЬ, ЛЮБОВ/НЕНАВИСТЬ, ЧОЛОВІК/ЖІНКА, СМУТОК/РАДІСТЬ), тобто ті, що виступають як одиничні концепти, але поєднуються з опозиційною парою, утворюючи цілісний гештальт;

3) кластерні (ДОРОГА ДО УСПІХУ) – це ті концепти, які неможливо виразити однією мовною одиницею, проте які сприймаються як цілісна єдність, в якій певні ознаки експлікуються, тоді як інші залишаються емпікованими;

4) кумулятивні (SAVOIR VIVRE) концепти як конгломерат концептуальних ознак, об'єднаних в одне ціле шляхом накопичення;

5) картинні (ЗОЛОТА ОСІНЬ, БУРЕМНИЙ ШЛЯХ) – дескриптивність домінує над вербальністю;

6) параболічні (ПРАЗЬКА ВЕСНА, АРАБСЬКА ВЕСНА) – концепти, які містять історію чи сюжет, хоча і знаходяться у стиснутому вигляді;

7) картинно-параболічні (ПОСМІШКА ЧЕШИРСЬКОГО КОТА) – параболічні концепти, що репрезентуються не лише вербально, а й за допомогою візуальної емблеми;

8) есеїстичні (МОДЕРНІЗМ, АБСТРАКЦІО-НІЗМ) концепти, тобто ті, що, будуючись за принципом мінімалізації [9, с. 20], зберігають у стислому вигляді великий обсяг філософської інформації.

Найпоширенішою класифікацією вважають поділ концептів на універсальні та національні. Універсальні представляють у вигляді загальнолюдських знань. Вони не мають культурної специфіки (наприклад, РАДІСТЬ–ГОРЕ, ДОБРО–ЗЛО, ЛЮБОВ–НЕНАВИСТЬ). Окрім універсальних, виділяють концепти, орієнтовані на конкретний етнос.

Отже, концепт – це провідник інформації всіх соціально-культурних галузей. Концепти є тими ідеальними, абстрактними одиницями, які людина використовує у процесі мислення. Вони відображають зміст отриманих знань, життєвого досвіду та результати пізнання навколишнього світу. Людина мислить концептами, й ці думки проходять крізь призму філософських, релігійних, національно-культурних, психологічних та інших позамовних чинників, які відбивають комплексний характер концепту. Концепт є своєрідним зв'язковим між словом та реальністю.

У нашому дослідженні ми застосовуємо метод польового структурування концепту, який передбачає виділення в ньому ядра і периферії. Концепту не характерна стабільність і незмінність, компоненти ядра однієї системи можуть бути периферіями для іншої, а через периферію кожна система концептуальних ознак перетинається й переходить у межі інших систем. Таким чином, вони утворюють безперервну цілісну концептуальну мережу.

Концепт POWER включає в себе базовий та периферійний рівні, які відповідно є фундаментальним та факультативним, що виділяються завдяки поглибленню знань та конкретизації змісту концепту. Ядро концепту складається з центрального змістовного елемента, який характеризується семантичною стабільністю, та первинних яскравих образів, а периферія – з абстрактних ознак, що ніяк не свідчить про їх малозначимість. Коли концепт активізується в нашій свідомості, ми не замислюємося про складники його структури і, лише оперуючи концептом, починаємо виділяти його конкретні характеристики. Ознаки відображають у свідомості об'єктивні й суб'єктивні характеристики предметів і явищ.

Вони розрізняються за ступенем абстрактності, наближеності до ядра.

Тому робимо висновок, що концепт має дуалістичну природу. З однієї сторони, він – матеріальний (особливо лінгвоконцепти, оскільки вони мають формальне вираження), а з іншої – він має енергетичну природу, яка притаманна художнім концептам. Перевага тієї чи іншої природи концепту визначається середовищем його перебування – мовне середовище, культурне, художньо-естетичне. Таким чином, ми дійшли висновку, що концепт – це засіб формування понять у свідомості людини, який застосовується для категоризації й систематизації дійсності. За допомогою концепту слово проникає в мовну картину світу і знаходиться в ній, взаємодіючи з іншими лексичними одиницями.

Тобто концепт – центрально-сміслова категорія в науково-лінгвістичному описі мовного відображення навколишніх реалій і світу в цілому. Маючи за основу культурно-традиційний досвід, концепти є також духовним спадком у свідомості народу, результатом пізнання себе та навколишнього світу, що є віддзеркаленням мовної картини й національного менталітету.

Роман «Гра Престолів» поєднав у собі елементи фантастичної казки, такі як: блукання по чарівній країні, світ іншої реальності, помічник (провідник), бої з неймовірними чудовиськами, мудрі люди похилого віку, фантастичні істоти, різні чарівні предмети, нагорода за подвиги, низка випробувань, всілякі перетворення. Але насамперед Мартін намагався створити свою епопею більше в історичному жанрі, ніж у казковому.

Наведемо декілька прикладів використання концепту POWER:

“Power to find the truth of Lord Arryn’s death, to bring his killers to the king’s justice” [10]. – «Здатність знайти правду смерті лорда Арріна, щоб привести своїх вбивць до справедливості царя». В поданому реченні слово “Power” подається в нестандартному значенні. Ідеться не про фізичні можливості, а про успішний збіг обставин, або майбутня «Влада» та вплив.

“Power to protect Lady Arryn and her son, if the worst be true” [10]. У цьому прикладі слово «Power» використовується як фізична можливість захистити дитину, не дати змогу іншим причинити їй шкоди, також у цьому реченні його можна розглядати як «Влада», «Вплив», які не дають змоги скривдити. “My brother is undoubtedly arrogant”, Tyrion Lannister replied. “My father is the soul of avarice, and my sweet sister Cersei lusts for power with every waking breath” [10]. Досить неординарний приклад, в якому Тіріон указує саме на бажання

його сестри мати вплив, владу, саме в таких прикладах розкривається концепт влади в романі.

Картина фантастичного світу, в якому героям доводиться зустрічатися з найзагадковішими істотами, обрамляється в “A Game of Thrones”, як і в чарівній казці, картиною реального світу: вона, як правило, і починається, і закінчується на реальній Землі. В цій «кільцевій картині» все реально: і оточення, і герої тощо, а потім починається нереальне, фантастичне.

Концепт “Power” у романі також використовується в інших значеннях, таких як «Сила», «Могутній». Наведемо декілька прикладів використання: “He was highborn, the son of the most powerful lord in the realm, the brother of the queen” [10]. “Powerful” у цьому випадку означає «Могутній», «Той, що має Владу». Автор дуже часто застосовує саме таку лексему у своїй роботі, щоб підкреслити значення. “I will do all in my power, my lord, but the wound has mortified”. В цьому випадку слово “power” можна розуміти в контексті «Все, що в моїх силах».

Головна тема роману – це боротьба за владу, яка торкається кожного з великих королівств. Символ влади – залізний трон, про який мріє майже кожен із головних героїв. Трон дасть право керувати всіма сімома королівствами. В контексті цієї боротьби переплітаються інші лінії: помста і благородство, любов і ненависть, жіноче начало і чоловіче начало. Звернемося до основних жіночих образів, які є представницями великих королівств. Із нашої точки зору, представлені жіночі образи можна умовно поділити на кілька груп: перша група охоплює жінок, які прагнуть заволодіти залізним тронем (Серсея, Дейенеріс); друга складається з жінок, що прагнуть відплати, помсти за тих, ким вони дорожили і хто був убитий (Еллара і Арья). Разомі з тим умовність груп визначена тим, що в деяких героїнь немає яскраво вираженого наміру отримання влади або помсти, наприклад, Санса, яку складно віднести до однієї із груп. Вона хоче вижити й повернутися до Вінтерфелу. В кожній із груп є своя специфіка. Незважаючи на те, що Серсея і Дейенеріс є представниками однієї групи, вони антиподи одна одній: якщо перша жорстока й розважлива, готова піти на все, щоб досягти свого, не піклуючись про інших людей, то Дейенеріс, хоча і прагне влади, може турбуватися про інших, наприклад, звільняє від рабства цілі міста. Що стосується другої групи, то її члени сильні, рішучі й готові йти до самого кінця, щоб отримати свою відплату [10].

Із цього всього випливає, що у випадку Серсеї Ланністер і Дейенеріс Таргарієн автор викорис-

товував принцип контрасту, оскільки особисті якості й зовнішність цих персонажів полярні. Їх об’єднує лише прагнення здобути владу в семи королівствах, але в кожній з них свій шлях досягнення мети. В романі автором було використано багато мовних засобів для створення образів. Наприклад, уперше Дж. Мартін описав Серсею Ланністер так: “Men called her beauty. The tiara, adorned with precious stones, sparkled on long golden hair, the rubies emphasized the green eye” [10]. Він не описує її обличчя в деталях, а лише акцентує увагу на особливостях зовнішності сім’ї Ланністерів, яким притаманні золотисте волосся й зелені очі: “Her curling blond hair moved in the wind, and her eyes were green as the leaves of summer” [10]. У цьому разі автор використовує епітети, а у наступних прикладах – порівняння: “But the queen seemed cold beside him, like an icy statue”, “Cersei sat like a stone, while her golden locks fell to the floor. In prison she was not allowed to take care of them properly, but they also shone in the sun, unwashed. Her crown. One crown was already removed, and now this” [10]. Серсея порівнюється із крижаною скульптурою, а також із каменем. У цьому прикладі її волосся є символом корони, оскільки вона має «золоті локони». “Cersei rushed about the cell like a lioness in a cage” [10]. Тут не випадково використано порівняння з левицею, тому що на гербі будинку Ланністерів зображений лев – символ сили, мужності.

Висновки. Отже, концепція влади та сили в романі розкривається через застосування лексеми “power”. У роботі розглянуто багато прикладів використання цієї лексичної одиниці та зазначено, яке значення має це слово в кожному випадку. Найчастіше ми бачимо, що POWER перекладається як «Сильний», «Могутній», «Той, що має владу», «Сила», однак також ми зустріли такі значення слова як «Військові сили», «Вплив», «Здібності». Вважаємо, що Джордж Мартін зацікавлює різноманітністю свого твору, чисельністю героїв та літературних описів, які він зробив. Прочитавши «Гру престолів», можна відкрити для себе багато нових способів використання та тлумачення всім давно відомих слів та висловів, саме таку літературно-копітку роботу можна нечасто зустріти в романах сучасних письменників.

У працях багатьох дослідників знаходиться підтвердження думка, що концепти відбивають цілісну картину світу, яка існує поза мовним простором і лише вербалізується в ньому. Тобто розглядати концепт можна як явище лінгвокогнітивне, тобто таке, що існує у свідомості індивіда та забезпечує вихід у концептосферу соціуму,

або як явище лінгвокультурне, яке сформувалось у національній колективній мовній свідомості та популяризує культурний та соціальний досвід цілої спільноти. Таким чином, концепт є одночасно поняттям індивідуальним та соціальним, що дозволяє науковцям досліджувати його в мовній картині світу певної спільноти або в мовній свідомості окремого індивіда.

Перспектива цього дослідження може полягати у виявленні асоціативного складника концепту POWER, оскільки він є складним у реалізації й відображає особливості актуального функціонування концепту в соціально-мовному просторі, а також в аналізі концепту за вищезгаданими когнітивними або лінгвокультурологічними схемами його структури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кагановська О. Можливі світи і наратив кризь призму текстових концептів (перекладознавча проблема). *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛУ. Філологія. Педагогіка. Психологія*. Вип. 30. Київ, Вид. центр КНЛУ, 2015. С. 13–20.
2. Карасик В. Лингвокультурный концепт как единица исследования. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сборник научных трудов*. 2001. С. 76–77
3. Карасик В. Языковые концепты как измерения культуры (субкатегориальный кластер темпоральности). *Концепты*. Выпуск 2. Архангельск, 1997. С. 156–158.
4. Краткий словарь когнитивных терминов / Кубрякова Е.С. и др. ; под общей редакцией Е. С. Кубряковой ; Москва : 1996.
5. Лингвокультурный концепт: типология и области бытования / С. Воркачев и др. : Волгоград : ВолГУ, 2007. 400 с.
6. Маслова В. Когнитивная лингвистика. Москва : Тетра Системс, 2004. 257 с.
7. Словник іншомовних слів / за ред. члена-кореспондента АН УРСР О. Мельничука. Київ : Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1974.
8. Степанов Ю. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. Москва : Яз. рус. культуры, 1997. С. 11.
9. Степанов Ю. Концепты. Тонкая пленка цивилизации. Москва : Языки русской культуры, 2007. 248 с.
10. *A Game of Thrones (a song of Ice and Fire)* George R. R. Martin. <https://novels77.com/a-game-of-thrones/> (дата звернення: 25.02.2020).

УДК 808.5:811.111

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.14-1.9>

МЕЛОДІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОСОДИЧНОГО СКЛАДНИКА В МОВЛЕННІ ШОТЛАНДЦІВ

MELODIC COMPONENT OF PROSODY IN THE SPEECH OF THE SCOTS

Бондар К.С.,

orcid.org/0000-0002-0096-7743

*аспірантка кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

Пропоноване дослідження присвячене виявленню основних мелодійних особливостей, притаманних мовленню шотландців.

У роботі уточнено поняття *варіант*, розглянуто територіальну й соціальну варіативність шотландських діалектів, визначено ареал розповсюдження діалектів Шотландії. Виділено чотири регіональні зони, пов'язані з функціонуванням діалектів.

У процесі дослідження територіальних діалектів було зроблено спробу проаналізувати етапи вирівнювання діалектів на території Шотландії, визначити статус шотландського варіанта англійської мови, який використовується мешканцями міста Глазго.

Особливу увагу приділено змінам у вживанні діалектів. Ці зміни торкаються сегментного рівня фонологічної системи шотландських діалектів.

Проведено фонетичне дослідження мовлення шести носіїв шотландської вимови, виявлено основні мелодійні особливості (зокрема вживання термінальних тонів і шкал).

Установлення співвідношення мелодійних особливостей мовлення сучасних шотландців і факторів гендерної диференціації сприяло формуванню більш чіткої картини мовленнєвої поведінки шотландців.